

नमस्कार,

‘जग जवळ आले आहे पण अजून एक नाही’ . मला नेमके काय म्हणायचे आहे असे तुम्हाला वाटेल. जगाच्या एका कोपऱ्यात उद्धवलेला कोरोना हाहा म्हणता अपवाद वगळता जगाच्या कानाकोपऱ्यात पोहोचला. त्याच्या पसरण्याचा वेग इतका जलद होता कि आजवरची कोणतीच साथ एवढ्या गतीने पसरली नाही. या अर्थाने जा जवळ आले आहे असे सहज म्हणता येते.

‘पण अजून नाही’ म्हणजे नेमके काय? जगातील तफावती या विष्णूच्या निमित्ताने ठळकपणे दिसून आल्या. देशांच्या दरम्यान त्या दिसल्याच पण एकाच देशात, एकाच राज्यात, एकाच शहरातही त्या दिसून आल्या. मी रोगाच्या प्रसाराच्या तफावतीबद्दल बोलत नाही. मी बोलतोय ते रोगाच्या निमित्ताने लोकांमध्ये दिसलेल्या दुफळीबद्दल, दुर्भंगलेपणाबद्दल. आपली स्वमग्नता एवढी टोकाला गेलीय कि मी सुरक्षित आहे, मला अन्न, औषधे मिळतायेत म्हणजे इतर सर्वांनाच मिळत आहेत असे आपल्याला वाटते. किंबहुना इतरांचे काय होतेय हे जाणून घेणेदेखील आपल्याला औचित्याचे वाटत नाही.

ही एक बाजू असताना माझ्याआधी इतर सगळे या भावनेतून असंख्य दूत अविरतपणे झटले आणि झटत आहेत. त्यांच्या कष्ट आणि सेवेला वंदन आहेच. पण केवळ तेवढ्याने आपली जबाबदारी संपते का? कोरोनापुरतीच ही जबाबदारी आहे का? काही ठराविक लोकांनीच पुनःपुन्हा ती उचलायची का?

राज्यसेवा २०१९ मधून उपजिल्हाधिकारी पदी निवड झालेले ‘पृथ्वी अकॅडमी’चे विद्यार्थी हरेश मोहन सुळ यांची यशोगाथा तुम्हाला मार्गदर्शक आणि प्रेरणादायी ठरेल. तुमच्या यशाच्या प्रवासात ‘शेर्पा’ सदैव तुमच्या सोबत आहे.

आपल्या सूचना व अभिप्राय यांचे सदैव स्वागत आहे.

आपला
संपादक

मुख्य संपादक
विश्वनाथ जयसिंग पाटील

संपादक
डॉ.जया विश्वनाथ पाटील

कार्यकारी संपादक
श्रीकांत साताप्पा साठे

उप संपादक
पराग पुरोहित

मुखपृष्ठ मांडणी
रसिका सागवेकर

मांडणी
अपूर्वा शिंदे
भाग्यश्री घुणकीकर

मुद्रितशोधन
प्रज्ञा भोसले

अभिप्राय, सूचना व मागणी
संपर्क
‘पृथ्वी पब्लिकेशन’,
१५३६, सदाशिव पेठ, पुणे ३०.

☎: 8390554161

✉: admin@prithvi.net.in

‘यशाची परिक्रमा’ हे मासिक मालक, ‘पृथ्वी पब्लिकेशन’ यांचेकरिता मुद्रक व प्रकाशक विश्वनाथ जयसिंग पाटील यांनी सकाळ मीडिया प्रा.लि.पुणे येथे छापून १५३६, सदाशिव पेठ, पुणे ४११०३० येथे प्रसिद्ध केले.

ऑगस्ट २०२०

यशाची परिक्रमा

MPSC/UPSC परीक्षांसाठी मासिक

PRITHVI
a c a d e m y

अनुक्रम

वृत्त परिक्रमा

भारत-युरोपीय संघ संबंध	...५
'कू ड्रॅगन' - खासगी अंतराळयान	...९

चालू घडामोडी

राजकीय व घटनात्मक	...१३
जागतिक घडामोडी	...२०
महाराष्ट्र	...३१
आर्थिक घडामोडी	...३५
सामाजिक घडामोडी	...५४
पर्यावरण	...६१
विज्ञान व तंत्रज्ञान	...७३
संरक्षण व अंतरिक्ष	...७८
पुरस्कार व पुस्तके	...८१
क्रीडा घडामोडी	...८३
दिनविशेष	...८५

समग्र

योजना	...८६
-------	-------

यशोगाथा

हरेश मोहन सुळ (उपजिल्हाधिकारी)	...९१
--------------------------------	-------

विशेष परिक्रमा

जागतिक आरोग्य संघटना आणि भारताचे सदस्यत्व	...९३
---	-------

शेर्पा

मला माहित आहे	...९८
---------------	-------

मला माहित आहे

काही दिवसांपूर्वी एका शालेय विद्यार्थ्यांसोबत चर्चेचा योग आला. त्यांच्या वयाला साजेशा वेगवेगळ्या विषयांवर आमच्या गप्पा चालू होत्या. त्यावेळी एखादी त्यांच्या दृष्टीने नवीन असणारी गोष्ट त्यांना सांगितली की त्यांचे चेहरे खुलायचे. आपल्याला नवीन काहीतरी समजले हा भाव त्यांच्या चेहऱ्यावर असायचा. त्यामध्ये एक विद्यार्थी मात्र थोडा वेगळा होता. नवीन गोष्टीचे नाव सांगून त्याविषयी पुढे बोलायला सुरुवात करणार एवढ्यात 'मला माहित आहे' असे तो बोलायचा. मग इतर मुले बुचकळ्यात पडायची. मग त्याने 'मला माहित आहे' असे म्हटल्यानंतर 'तुला जे माहित आहे ते सांग' असे मी त्याला म्हटले. त्यावर एखादे वाक्य तो बोलला आणि नंतर गप्प बसला. पण प्रत्येक नव्या गोष्टीच्या आधी 'मला माहित आहे' हे त्याचे पालुपद मात्र सुरूच होते.

आपल्याला खरेच त्या गोष्टीविषयी सगळे ठावूक असते का? की आपण केवळ उडतउडत काहीतरी त्याविषयी ऐकले-वाचलेले असते? त्याच्या आधारे ती गोष्ट आपल्याला माहित आहे असे तर आपल्याला वाटत नाही ना?

'मला माहित आहे' आहे चा हा अविर्भाव नेमका कशातून येतो? एक तर त्या विषयाचे आपल्याला कितपत ज्ञान आहे याचा आपल्याला स्वतःलाच पूर्ण अंदाज नसतो. किंबहुना आपल्याला कितपत माहित आहे याचे आत्मपरीक्षणच आपण करत नाही. सर्वासमोर सगळ्यात आधी त्या विषयाबद्दल बोलून आपली एक प्रतिमा इतरांसमोर निर्माण करण्याचा हा प्रयत्न असतो. पण त्यामुळे आपले पितळ उघडे पडतेय हे आपल्या ध्यानातही येत नाही.

'मला माहित आहे' या वृत्तीमुळे आपण कोणत्याच विषयाच्या खोलात जाण्याचा प्रयत्न करणे थांबवितो. जे ऐकले, वाचले त्यावर विचार, चिंतन, मनन केल्याशिवाय ते आत्मसात होत नाही. त्याचे तोवर ज्ञानात रुपांतर होत नाही. पण वरवरची त्रोटक माहिती आपण ज्ञान म्हणून सांभाळत असू तर ते एक मोठे अज्ञानच आहे. पण आपण अज्ञानाच्या अंधकारात आहोत याची जाणीव आपल्याला होत नाही.

'मला माहित आहे' या वृत्तीमुळे नवीन काही शिकण्याची आपली सगळी प्रक्रियाच बाधित होते. खर तर नवीन काही शिकण्याआधी 'मला हे माहित नाही' याचा मनापासून स्वीकार हवा. आधीच पाण्याने भरलेल्या भांड्यात आणखी पाणी भरता येत नाही. नवीन पाणी भरण्यासाठी ते भांडे रिकामे करावेच लागते. अन्यथा आहे त्या पाण्यावरच त्याला समाधान मानावे लागेल.

शिकण्याची सगळी प्रक्रियाच या तत्त्वावर अवलंबून आहे 'मला माहित आहे' पेक्षा 'मला माहित नाही' या वृत्तीचा स्वीकार आपण जेवढ्या लवकर करू तेवढ्या लवकर शिकण्याची खरी प्रक्रिया सुरु होईल. त्यातून खऱ्याअर्थाने आपण ज्ञानी होऊ. असे ज्ञानच आपल्याला यशस्वी बनवते.

यापुढे 'मला माहित आहे' असे जेव्हा-जेव्हा तुम्हाला वाटेल तेव्हा स्वतःची उलटतपासणी करायला विसरू नका.